Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the ima-ges to determine what is correct.

GÖTEBORGS UNIVERSITET

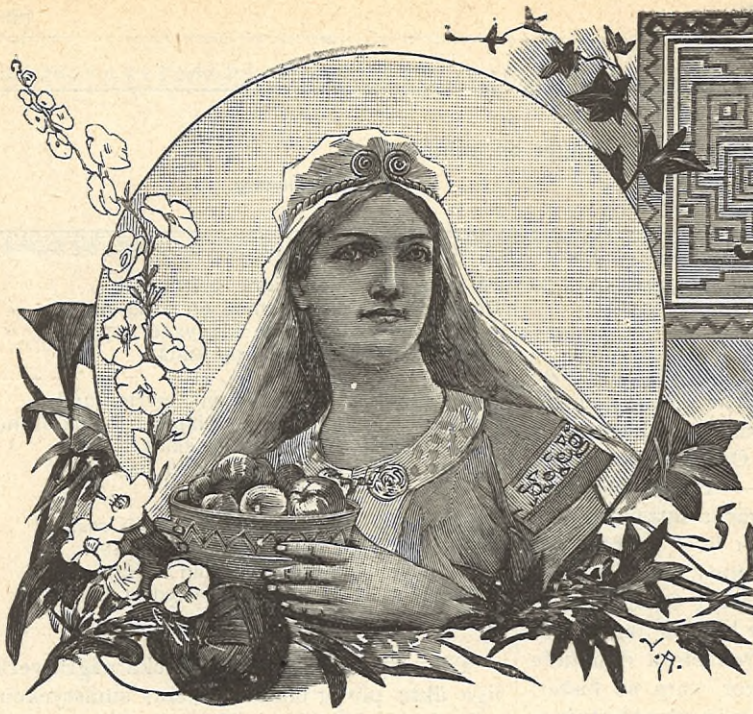

IDUN

PRAKTISK VECKOTIDNING FÖR KVINNAN OCH HEMMET

Stockholm. Iduns Kungl. Hofboktr.

N:r 28 (551). Fredagen den 15 juli 1898. 11:te årg.

Prenumerationspris pr år:	Byrå:	Redaktör och utgifvare:	Utgifningstid:	Annonspris:
Idun ensam ..... kr. 5: —	Klara södra kyrkog. 16, 1 tr.	FRITHIOF HELLBERG.	hvarje fredag.	35 öre pr nonpareillerad.
Iduns Modet., fjortondagsuppl. » 5: —	Öppen kl. 10—5.	Träffas säkrast kl. 2—3.	Lösnummerpris 15 öre	För »Platssökande» o. »Lediga platser» 25 öre för hvarje påbörjadt tiotal stafv.
Iduns Modet., månadsuppl. » 3: —	Allm. telef. 6147. Rikstelef. 1646.	Redaktionssekr.: *J. Nordling.*	(lösn:r endast för kompletteringar.)	Utländska annons. 70 öre pr nonp.-rad.
Barngarderoben ..... » 3: —				

Augusta Wadsberg.

(»Ester».)

Damernas egen Idun var knappt årsgammal, då jag af några bland »Esters» många vänner och beundrare blef ombedd att skrifva texten till den bild, som i dag pryder denna tidnings första sida. Tillfället var emellertid icke gynnsamt den gången: den vördade författarinnan, som då bodde på landet, låg fjättrad vid bädden af en sjukdom, som blef både svår och långvarig. Så blef saken undanskjuten, ända till dess jag för ej länge sedan vid en flyktig blick i Norrköpings Tidningar, däri »Ester» sedan många år tillbaka skrifver uppsatser »För lördagsaftonen» — kom att tänka på mitt för så lång tid sedan gifna löfte. Jag uppsökte alltså författarinnan, som sedan någon tid är bosatt i Vadstena, och framförde mitt ärende, som var att erhålla nödiga biografiska data. — »Men,» invände fröken W. helt skälmskt, »hur tror ni väl jag skulle ta mig ut bland alla dessa landshöfdingskor och ministerfruar?» — Mitt uppriktiga svar härpå behåller jag — med mina ärade läsarinnors tillåtelse — för mig själf.

* * *

Augusta Wadsberg föddes den 25 mars 1835 på Trehörna natursköna säteri i Östergötland. Hon var ett ovanligt lifligt och gladt barn och hade lyckan att äga ett föräldrahem, där man förstod att låta barnen hafva all den frihet, som är förenlig med en sund uppfostran. Vid 8 års ålder kom hon till en flickpension i Linköping, och där fick hon rikligt pröfva på hvad »skoltvång» vill säga. Som exempel på den tidens skoldisciplin berättade fröken W., att hon och hennes kamrat under hela deras skoltid ej fingo gå fram till fönstren, som vette åt Storgatan, mer än inalles två gånger. Det ena tillfället var vid generalen grefve Cronhielms begrafning, då den stora processionen under sorgetonerna från lifgrenadierregementets musikkår tågade förbi. — Den andra gången en dylik förströelse bereddes skolans elever var vid ett tillfälle, då drottning Desideria reste genom staden. I och för denna högtidlighet hade vi, yttrade berättarinnan, fått särskild befallning att kläda oss i helgdagsdräkt för att kunna presentera oss så fördelaktigt som möjligt vid fönstren.

Lekar och raster voro ej upptagna i denna skolas program. Lektionerna pågingo mellan 9—1, således 4 hela timmar utan minsta afbrott. Under hela denna tid måste flickorna sitta som tända ljus, och den enda frihet, som bjöds, var att en (säger 1) gång få gå fram till den stora vattenkaraffen och dricka ett glas. Om någon önskade att ännu en gång under förmiddagens lopp släcka sin törst, så vågade hon ingalunda be om ett nytt glas, ty då möttes hon med den i föga mild ton uttalade frågan: »Hvad går åt dig flicka, är du sjuk eller hur är det med dig»? — — På eftermiddagarne lästes utan afbrott från 3 till 6. Tiden efter kl. 6 var upptagen af dryga hemläxor, hvilka aldrig genomgingos förut eller på något sätt preparerades.

I hemmet, sedan Augusta kom från skolan, var hennes sysselsättning mest pianospel, men framför allt läsning. Hon läste, bittida och sent, allt hvad hon öfverkom,

Den som gör en tjänst, bör glömma den; den som mottager en, minnas den.

J. J. Barthélémy.

läroböcker, historiska arbeten — allt hvaraf hon kunde lära sig något.

Augusta W. hade lyckan äga en gudfruk tig moder, som därjämte var ett i intellektuellt afseende ovanligt begåfvadt fruntimmer. Ett märkligt drag hos denna kvinna var hennes förmåga att, när sabbaten kom, i hemmet framkalla den fridfulla helgdagsstämning, som bör råda under Herrans dag. Hur mycket hon än hade att beställa om, så förstod hon att redan på lördagsaftonen så att säga sätta helgdagsprägeln på hela omgifningen, både människor och ting. »Intrycket häraf,» sade fröken W., »har präglat sig djupt i mitt sinne; sabbatsfriden är för mig någonting så oändligt stort.»

När Augusta var 14 år, skref hon sina första små verser. Det var ett litet stämningspoem, väfdt af barnaglädje och vårsol:

Min hyacint bär redan knoppar,
Och jag är barn ännu, jag ler och hoppar
Vid fjorton år — etc.

Längre fram i tiden skref Augusta Wadsberg ett rätt långt poem med anledning af tvänne systrar D's samtidiga död. Stycket, som utan författarinnans vetskap anonymt trycktes i Östgöta Correspondenten, gjorde mycken lycka. Man trodde nämligen att själfva Onkel Adam var dess upphofsman. »O, hur vackert han skrifver, den gode, älsklige Onkeln,» ljöd det i chorus på kaffekonseljerna. När sedermera skvalret började hviska, att mamsell Wadsberg var författarinnan — ja, då svalnade enthusiasmen betydligt, och de goda fruarna funno nu, att meranämnda verser på det hela taget voro rätt underhaltiga — — —

Sådana äro människorna — i synnerhet fruarna!

Under den följande tiden skref Augusta Wadsberg åtskilliga stycken, dels i bunden, dels i obunden form, till förströelse för sig själf och vänkretsen. Några af dessa stycken framvisades för Onkel Adam och författarinnan Lea, och af båda rönte hon uppmuntran och mottog vänliga råd. »Skrif mera,» heter det i Leas första bref, »läs ändå mera, men gör aldrig skrifvandet till ert yrke! Det är en sorglig bana i vårt land äfven för dem som »lyckas». — Alltifrån denna tid inleddes emellan Lea och »Ester» en liflig brefväxling och knöts en trofast vänskap — ehuru de båda damerna aldrig personligen gjort hvarandras bekantskap. När så Lea började utgifvandet af den illustrerade veckotidningen Svalan, blef Ester genast en flitig medarbetare i densamma och fortfor i denna egenskap, så länge nämnda tidning utgafs. Ett stående uttryck i Leas bref från denna tid är: »Svalan öppnar näbben efter dina småbitar.» — Under årens lopp skref »Ester» desslikes i en mängd kalendrar och tidningar, såsom Miniatyralmanack, Nornan, Hemvännen, Barnens Tidning, Förr och nu, Allehanda för folket, Norrköpings Tidningar m. fl.

Augusta Wadsberg hade skrifvit sina första dikter och berättelser under signaturen »Tutti Vibrato», men Lea utbytte på eget bevåg denna »svårhandterliga» psevdonym mot »Ester». — »Lefve enkelheten,» skrifver Lea på sitt friska, okonstlade sätt, »den är bäst!»

Mindre af egen drift än på uppmaning af vänner och bekanta — däribland en Lea och en Onkel Adam — var »Ester» en tid sinnad att ge ut en samling dikter och berättelser i bokform. Onkel Adam skref vid denna tid: »— — — Boken behöfver icke något förord, men gärna fattar jag den unga vid handen, då hon är i begrepp att uppträda inför publiken med sina litterära förstlingar. Det är ett svårt ögonblick — jag vet det — och därför hviskar jag: Fatta mod och träd fram! Den stora dömande allmänheten, som du tror vara så bister, är icke på långt när så farlig eller så sträng, som den ser ut. Det vet jag, och det får du också erfara.» — — —

Det blef emellertid ingen bok af den gången. Säkert är emellertid, att ett urval af »Esters» dikter och berättelser skulle bli en kärkommen bok för den del af allmänheten, som älskar en på samma gång uppbygglig och underhållande läsning.

Redan »Esters» första dikter och berättelser ådagalägga en betydande begåfning, men därjämte helt naturligt en viss omogenhet: den alltför vidt sväfvande fantasien, de granna fraserna, sentimentaliteten, de dunkla allegorierna röja nybörjaren. »Esters» senare skönlitterära verksamhet betecknar emellertid en afgjord utveckling. Allting är här enklare och naturligare, såväl hvad formen som innehållet beträffar, hon har fattat sanningen af de ord realismens förste apostel i vårt land uttalat, att

Hvad ofvanefter är, når ingen till,
Som ej har fäste för sin fot på jorden.

»Esters» diktning röjer obestridligen en djup, varm och ren känsla, rik fantasi och ett icke ringa välde öfver formen. Hennes stil är lätt och lekande. Hon vet att afvinna äfven lifvets mera obetydliga sidor det intresse, som allt mänskligt bör hafva för den med känsla och tanke begåfvade; hon förstår att ställa hvardagslifvet i en högre belysning och besitter därtill en ej ringa förmåga af psykologisk karaktäristik. — Lyckligast synes mig »Ester» vara i sina småstycken eller, bestämdare uttryckt, i sina *minsta* stycken, i all synnerhot då hon hämtar stoffet från skogen eller folklifvet.

»Esters» berättelser och poemer i ungdomspressen ådagalägga hennes betydande förmåga i den stora konsten att skrifva för barn. De vittna allesamman om en hjärtevarm kärlek till de små och en inträngande förståelse af barnanaturens kraf i andligt hänseende — häruti bildande en lycklig motsats till de engelska barnböckerna med deras öfverdrifna tendens och deras brist på inre sanning och naturlighet, hvaraf andlig osundhet, öfvermättnad och slutligen *likgiltighet* blifva de sorgliga följderna.

Tyvärr förbjuder mig tidningens knappa utrymme att här lämna prof på »Esters» diktning. Dock — jag kan ej neka mig nöjet att anföra åtminstone ett par versar ur ett af hennes tidigaste poem, *Vemodet*, tryckt i Miniatyralmanack för 1871. Det är en oändligt fin och täck dikt.

På en stråle i den klara stjärnenatt
Darrande det arma vemod en gång satt
Invid fönstret, bad och klappade uppå . . .
Flickan ville icke låta upp ändå.
— — — — — — — — — — — — — — —
Kom så kärlek ifrån närmsta myrtenlund,
Hviskade ett ord och — släpptes in på stund.
Ingen märkte, hur förstulet skalken log,
När det lilla vemod med sig in han tog.

*

Kärlek är en fjäril, kysser varm en ros,
Flyktar så ifrån den rodnande sin kos.
Snart med flickans hjärta han i fjärran var,
Men det stilla vemod dröjde troget kvar.
— — — — — — — — — — — — — — —

Till sist vill jag blott påpeka några verkliga äkta pärlor bland »Esters» småstycken: »*En hand full barr*» (Nornan 1877), »*Småfåglarnas sorg*» (Svalan 1873), »Mariquita» (Hemvännen 1879), »Anders i Åledet», »Då och nu» etc.

Göthe säger på ett ställe: »Egentligen kommer allt an på »das Gemüth» (hjärtat, känslan); där detta finnes, framträda äfven tankarna, och såsom detta är beskaffadt, så äro äfven tankarna.» — Dessa skaldens ord kunna äfven tillämpas på vår författarinna. Liksom hon själf är en helgjuten religiös personlighet, så går ock genom alla hennes dikter en underström af religiositet, och det allt större djup, hennes personlighet vunnit med åren, röjer sig äfven däri, att hon i sin skrifter söker allt mera direkt och med allt större innerlighet framställa kristendomens eviga grundsanningar. — Betecknande i detta afseende äro bl. a. den serie »Bibelbilder», hvarmed hon f. n. är sysselsatt, och hvilka skola utkomma i bokform under årets lopp.

* *
*

Det återstår att nämna några ord om fröken Wadsbergs verksamhet som *lärarinna*.

Efter några års vistelse i hemmet kom Augusta W. till Högstads prästgård, där ett litet pensionat för unga flickor inrättats af pastorn på stället och hans hustru. Här var Augusta Wadsberg medlärarinna och fick på samma gång själf undervisning i modersmålet af pastorn och i tyska och franska af hans fru, som obehindradt talade dessa båda språk. Här vistades Augusta i tre år, då hon reste hem för att vårda sin sjukliga mor — och samtidigt upphörde denna lilla skola. Men något år därefter kommo elever därifrån och bådo att blifva inackorderade i hennes hem, så kommo flere, och rätt som det var blef där en skola. — Efter fadrens död flyttades skolan till en annan egendom i samma pastorat, Heda församling i närheten af Omberg. — Fröken W. hade den lyckan att få snälla flickor, en god anda rådde i skolan, lärarinna och elever höllo af hvarandra, och inga ledsamheter förekommo. »Det var en lycklig tid,» sade hon, »barn äro ändå bästa folket.»

Rörande fröken W:s egenskaper som lärarinna känner jag ej mycket, men tydligt är att hennes kärlek till ungdomen, hennes djupa, oskrymtade gudfruktan och fria, vidhjärtade evangelisk-lutherska åskådning — vida skild från pietistisk inskränkthet och småsinne — måste ha gjort henne till en mer än vanligt framstående kristendomslära-

rinna och på hennes unga lärjungar utöfvat ett väckande och välsignelserikt inflytande för hela deras lif.

Näst kristendomen var modersmålet skolans viktigaste undervisningsämne. En af fröken Wadsbergs mera begåfvade elever har sagt mig — hvad man för öfrigt redan på förhand kunde förstå — att hennes lektioner i detta ämne voro i hög grad intressanta och fängslande. Läsning af god svensk litteratur var här hufvudsak och icke regelpluggning, som i skolan blott bör vara *medel* för språkets rätta förstående och användning i tal och skrift.

* * *

Fröken Wadsberg har sin bostad strax invid Vadstenaklostrets forna griftgård, genom hvars ståtliga ekpark den minnesrika klosterkyrkan framskymtar, hög och majestätisk i sin ödmjuka dräkt. Här i sitt trefna tjäll framlefver vår författarinna sin »brittsommar», lycklig genom den kärlek, som tror allt och hoppas allt. Det är denna lycka hon besjunger i verser sådan som denna:

»Tro dock ej, att allting gladt
Flyr sin kos med åren!
Hösten har sin blomsterskatt
Likafullt som våren.
»Kommer dag, så kommer råd»,
Sårar nöd, så helar *nåd*.
Har du endast Gud till vän,
Skall den rätta glädjen än
Le igenom tåren.»

Erik Sellin.

Toffelregemente.

Männens instinkt pekar, vid valet af maka, gärna hän mot kvinnor af icke alltför framträdande personlighetsprägel, utan af mindre prononcerade åsikter och karaktärer. Kvinnor, hvilkas naturell och väsen synas tyda på att vara sammansatta af ett material, nog mjukt och böjligt för att kunna antagas låta sig formas och afpassas efter honom, mannen och maken. Följaktligen äro de självmedvetna, intelligenta kvinnorna af mera utpräglad individuell typ på giftermålsmarknaden vida mindre »kuranta» än den förra klassen af unga kvinnor, dessa som i dagligt tal benämnas »kvinnliga».

Det är dock icke allenast vax, som låter sig formas och afpassas, utan äfven stål, ja, en af dess mest utmärkande egenskaper är just att förena smidighet med fasthet. Och en smula stål i en kvinnas vilja och karaktär bör icke nödvändigtvis utesluta begreppet kvinnlig, då det användes i dess vackraste och mest egentliga bemärkelse.

Det är emellertid ett gammalt antagande, att man inom den grupp af hustrur, som representeras af de självständigt utvecklade, intelligenta kvinnorna af karaktär, företrädesvis har att söka de hustrur, som hålla sina män under toffeln. Detta antagande torde dock vara bygdt på tämligen lösliga och ohållbara grunder. Tvärtom synas sådana hustrur mycket sällan blifva de inom äktenskapet *rådande*. Den i andligt afseende rikt utrustade kvinna blir möjligen den i äktenskapet *likställda* makan, men icke den härskande. Och hon vill äfven mycket sällan blifva det, ty hon hyllar i allmänhet satsen: hvarken härska eller behärskas. En begåfvad kvinna har de största utsikterna att blifva den myndiga, likställda hustrun, om hon gifter sig med en man, som är henne jämnbördig i intelligens och utveckling. Gifter hon sig däremot med en klent begåfvad eller medelmåttigt utrustad man — och ofta göra de andligen rikt utrustade kvinnorna detta —, så är det däremot största sannolikhet för att hon blir den mer eller mindre kufvade. De medelmåttigt utrustade männen synas nämligen ofta vara behäftade med en viss ömtålighet samt drifvas därför af ett behof att gentemot en i intelligens öfverlägsen hustru framhålla den *manliga* öfverlägsenheten och att med noggrannhet häfda en *husfaders* myndighet. Däremot låter sig detta slag af män ofta ganska lätt lindas om fingrarna af en hustru af den i ofvan nämnda bemärkelse »sant» kvinnliga typen, den osjälfständiga, odeciderade, oberäkneliga kvinnan af mjuk, smidig natur — ja, mången gång rent af af de små gässen bland kvinnorna. Dessa två kategorier af hustrur torde för öfrigt räkna många undergifna äkta män äfven bland de intelligenta och rikt utrustade männens led.

Således torde det snarare vara de mera osjälfständiga, medgörliga fruarna af *mjukt*, skenbart undfallande väsen, som föra det egentliga toffelregementet. Den kvinnliga omedvetenheten, godtycket, oberäkneligheten kunna vara af mycket behag, särskildt sedda med förälskelsens ögon. Och denna lekande gratie, denna smidighet och elasticitet förefinnas endast mycket sällan hos en kvinna med utpräglad karaktär. Den grace en kvinna af själskraft och karaktär utvecklar, får gärna en enklare, mera bunden prägel, — en viss nimbus af värdighet. Och hennes väsen äger aldrig detta oberäkneliga, skiftande, retande, som — männen dock älska, dragas till och falla till fota för.

Den självmedvetna, karaktärsfasta, intelligenta kvinnan har, på samma gång hon håller på sin rätt och sina grundsatser, i allmänhet äfven ett starkare medvetande af plikt än den »omedvetna» kvinnan. Hon fordrar, att mannen skall respektera hennes vilja och hennes rätt, men hon vet vanligen också att icke öfverskrida gränsen, där hustruns inflytande öfver mannen bör finnas. Det är emellertid, som nämnts, detta slag af kvinnor, som ofta gälla för att vara härsklystna, dessa som äro för stolta och ärliga att använda finter och knep för att inverka på mannen. Dessa hvilkas aktning för maken rent af skulle lida afbräck, om de trodde sig kunna påverka honom på ett område, där hustrun icke borde kunna göra det.

De verkligt maktägande, regerande fruarna äro således att söka bland de »sant kvinnliga», undfallande hustrurna, dessa, som aldrig bruka vara påstående eller visa stark vilja. Ett mjukt behag och ett böjligt sinne i all ära! Men ofta torde nog dessa små fruar äfven utöfva sin makt i kraft af en mycket invecklad äktenskaplig strategi. Säkerligen skulle det förete en ganska bizarr och egendomlig anblick att få skåda in i denna äktenskapliga arsenal af små knep och finter, omvägar och komedier, skenbar undergifvenhet och smicker för manlig fåfänga, i hvilken många af dessa små hustrur med fältherretalang förse sig till täflingen.

Ofta manövrerar en sådan hustru den äktenskapliga farkosten med öfverlägsen talang, lätt och naturligt och till båda kontrahenternas ömsesidiga trefnad och fromma; ty omedvetet tycker mannen egentligen ej illa om detta sätt och denna »behandling». Och är han än medveten om den äktenskapliga taktik, för hvilken han är föremål, finner han den knappast motbjudande eller nedsättande; om detta nu beror på den näpna behagfullhet, i hvilken den kvinnliga förslagenheten gärna framträder, eller på den manliga svagheten att få synas som herre och härskare, antingen han är det eller ej. Visst är emellertid, att mannen ofta lättare påverkas af just sådana små knep än af en allvarlig önskan, ett vädjande från hustruns sida. Och visst är, att han mången gång bringas att glömma — hvad en sådan hustru vanligen alldeles saknar känsla för — hvar gränsen för hustruns inflytande öfver mannen bör finnas, och låter det sträcka sig in på området för hans offentliga verksamhet.

Att det verkligen ligger något berättigadt i påståendet, att listen är den svagares rättmätiga vapen, synes emellertid framgå däraf, att en dylik knipslug taktik icke åstadkommer mera depravation inom äktenskapen, än den gör. Då en sådan förslagen hustrus taktik är mera omedveten — och den är det ofta — verkar den knappast en gång stötande; den synes verkligen hänga ganska nära samman med det evigt kvinnliga, detta onämnbara, som männen älska. Men, då den är medveten, ligger det dock — utom möjligen för den äkta mannen själf — något föga tilltalande i ett dylikt den kvinnliga taktikens sätt att lösa äktenskapsproblemet. Och han skulle blifva låg, om han i längden lånade sig åt ett dylikt tillvägagående. En kvinna behöfver icke blifva det — egendomligt nog. Men någon nobel, finkänslig och uppåtsträfvande natur är hon dock knappast. Det är emellertid inom denna grupp af fruar, man har att söka flertalet af dem, som hållas för att vara de bästa och klokaste hustrurna. Och *klok* är en sådan hustru ofta, mycket klok — det visar resultaten af dessa äktenskap. Hon vet att begagna alla förliga vindar, att hålla undan för de ogynnsamma och kryssa sig fram till de mål hon vill ernå. Inom dessa äktenskap uppstå sällan farligare konflikter. Däremot kunna konflikterna i ett äktenskap, där man och hustru båda äro af självständig karaktär och stolt lynne, blifva synnerligen ödesdigra. Men mildhet och fördragsamhet pläga lyckligtvis ofta åtfölja själsstyrka, och finnes det kärlek i äktenskapet, så kan den nog bryta udden äfven af de farligaste konflikter. Ställer sig sålunda äktenskapsproblemet för två högt utvecklade, likställda makar både invecklad och svårlöst, så blomstra dock lyckan och harmonien aldrig så rikt och fullt som inom ett dylikt äktenskap. Därmed vare dock ingalunda sagdt, att icke det äktenskap, inom hvilket den svaga böjer sig för den starke, den fullödigaste och högst utvecklade, icke erbjuder ett nästan lika idealt och själfullt förhållande.

Men de äro mycket sällsynta, dessa ideala äktenskap. Och att de äro så sällsynta, är fullt ut lika mycket mannens som kvinnans fel. Ty kvinnan är — i stort taget — sådan mannen vill hafva henne. Flertalet af dessa medgörliga, älskliga, illistiga små fruar skulle troligen bringas till förtvifflan, om de blefve utsatta för en sådan eld af konstgrepp, en sådan säregen »behandling» från sina mäns sida som den, hvilken det faller sig så lätt och naturligt för dem själfva att utöfva, ty hustruns fordringar på maken ställa sig helt olika mot hans på makan; hon fordrar nämligen öppenhet

och förtroende af honom, men han begär icke detta i samma utsträckning, antingen passera de små knepen alldeles obemärkta af honom eller rycker han på axeln och ler blott åt dem. Och han känner sig helt tillfredsställd, mannen och härskaren, föremålet, det stora, vördnadsbjudande, imposanta föremålet för alla dessa mer och mindre dårande och koketta, mer och mindre förslagna och raffinerade konstgrepp, krumbukter och beräkningar. Det påstås, att en nation sällan får en sämre styrelse än den förtjänar, och det är kanske hvad man med ganska mycket fog bör kunna hoppas äfven i fråga om riddarne af toffeln.

Det finnes nog ett antal hustrur, som ganska bokstafligt taget regera med toffeln, men dessa torde dock vara mycket sällsynta, åtminstone bland de bildade klasserna. Annars kunde där kanske nog äfven finnas män, som skulle befunnit sig väl af att hafva blifvit välsignade med kavata och handfasta hustrur.

Det torde sålunda vara mera sällan, som männen göras till toffelhjältar af de i moraliskt och intellektuellt hänseende högt utvecklade kvinnorna, utan i allmänhet är det nog flertalet af männen förbehållet att i stället underordna sig de andligen medelmåttiga eller undermåliga, att företrädesvis låta sig behärskas af de näpna och förslagna. Och ofta har världen blott föga aning om, *hvar* det verkliga toffelregementet är till finnandes.

Ty en hustru, som vill styra, inser snart, att styrkan af hennes makt just ligger i att helt och hållet afstå från *skenet* af att styra.

Bo.

Till Erstasystrarna!*

Tyste stån I med sorg vid kullen,
där han bäddats inunder mullen,
han, som hjälpte och han som styrkte,
som er hägnad och glädje var.
Tyste stån I. — Det ljusa minnet
blidt och värmande fyller sinnet,
hågen gripes af sällsam stämning,
blicken lyser så fuktigt klar.

Herren gifvit och Herren tagit,
tunga slaget har Herren slagit —
ödmjukt sänker sig sorgset hufvud
inför Honom i stilla frid.
Ingen bitterhet hjärtat känner,
ty de veta ju, Herrens vänner,
att det dröjer ej länge. — Gråten
varar endast en liten tid.

Blicken uppåt i jubel höjes —
och ett skälfvande tack där röjes
för den flyktade dagens glädje,
för dess rika välsignelse,
för de heliga sabbatsstunder,
hvilka skänktes i mängd därunder,
för det myckna, som gjorts och verkats
i osägligt förbarmande.

För de friska olivebladen,
dessa bud ifrån Salemsstaden,
hvilka kommo till tröst och maning,
dessa kärlekens sändebref,
dessa fläktar från Herrens Eden,
hvilka lättade vandringsleden,
dessa hälsningar ifrån hemmet,
som den trofasta handen skref.

Orden gömmas i hjärtat inne,
aldrig glömmes hans vackra minne —
Tyste stån I med knäppta händer,
helgfrid råder i själ och håg. —
Tyste stån I — i stundens ljusning
höres liksom en sakta susning.
Lätta vingeslag stilla fläkta
ro kring kullen vid Erstavåg. —

En svensk kvinna.

* Med anledning af det i dagarne timade frånfället af hofpredikanten J. K. Bring, den svenska diakonissanstaltens styresman.

Ett Hems möblering.

För Idun af **E. G. Folcker.**

IV. Salen.

Ett »salsgarnityr», sådant det levereras af våra dagars furnissörer, består af buffet, mekaniskt matbord, ett eller två spelbord och 12 stolar. Alltsammans är i ek, ljus eller mörk, och i renässans. Härtill plägar komma: pianino i »valnöt» eller »svart» samt väggklocka i dito.

Ett ungt par, som skall etablera sig med ett möbelförråd af denna art, befinner sig ganska illa ställdt vis à vis både originaliteten och fylligheten i sin sals möblering. Också skall man finna, att »salen» hos nygift folk förefaller mera obebodd och ofärdig än de andra rummen och att, om man sett *en* sådan sal, har man sett alla. Till detta otillfredsställande resultat bidrar naturligen i hög grad, att salen, enligt våra byggmästares dekret, är största rummet i våningen.

Låt oss se till, om inte också en sal kan vara ett trefligt och välmöbleradt rum.

För att börja med väggarna, vill modet ännu alltjämt att dessa här skola vara mörka, eller åtminstone mörkare än i de andra rummen. Detta är en eftergift åt den tunga stil, hvari salsmöbler fortfarande gärna hållas. Men det är ett misstag, liksom så många andra »stilenlighetens» påbud. En af de behagligaste matsalar jag känner har, såsom bakgrund för ett väldigt 1600-tals skåp, högryggade stolar och kredentzhylla i mörk ek, en storblommig engelsk tapet med grönt och rödbrunt mot elfenbenshvit botten. — Och hvarför skulle väggen vara dyster i det rum, där man har eller borde hafva så många glada stunder; jag tror för min del att en ljus tapet kan ersätta rätt mången flaska lifvande vin.

Bland de möbler, som räknas tillhöra salen, anses en buffet vara den allra nödvändigaste. Det är en möbelform, som blef på modet samtidigt med att renässansen blef obligatorisk såsom möbelstil för salen. Och den utgör en moderniserad ombildning af den gamla tidens »credentz», skåpet, på hvilket vinkannor och dryckeskärl voro uppställda under gästabudet. Dess anordning med en eller flere hyllor är också afsedd för utställning, men af ståtliga och dyrbara bordskäril af silfver eller kristall, icke af mer eller mindre simpla s. k. prydnadsföremål, som ej ha något alls med »bordets» utstyrsel att göra.

I ett enkelt hem, som ej har något »familjesilfver» att visa, blir därför en buffet alltid en anspråksfull pjes, som icke uppfyller sitt ändamål. Buffetens föregångare, salsskänken, var en långt mera praktisk möbel; den finnes kvar ännu i former från rococons och den gustavianska tidens stil, med ett öfre och ett nedre skåp, det förra ofta med glasdörrar i små rutor och stundom med ett öppet utrymme mellan de båda afdelningarna. Stundom hafva de den gamla »pärlfärgen» kvar, oftare än denna dold under en senare påstruken imitation af något träslag, men det händer också att man kan få se dessa trefliga möbler utförda i verklig mahogny eller gammal ek, och kunna de då väl försvara sin plats i en sal med dyrbaraste inredning. Den som en gång sett ett sådant gammalt minne från våra fäders tid, borde aldrig bli frestad att lägga sig till med en modern salsmöbel med buffet m. m. i ek; han borde åtminstone inse, att en sal kan möbleras trefligare och säkert originellare

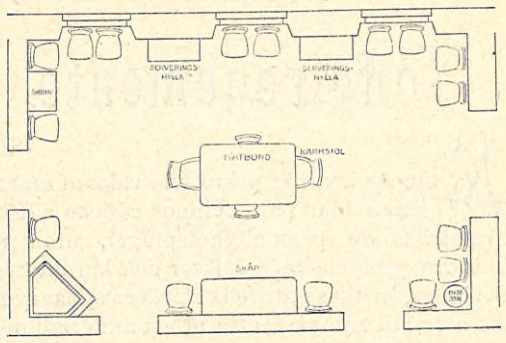

Plan af vanlig matsal.

om den hölls i stil med denna, vare sig i mahogny för den, som äger en längre börs, eller i hvitmåladt trä för den mindre förmögne.

Matsalens andra möbel är det stora bordet, och skall detta enligt modernaste fordringar vara så »mekaniskt» som möjligt. Ett salsbords mekanik — och denna utvecklas ständigt till allt större fullkomlighet — går ut på att göra det så långt som möjligt, för att lämna plats åt de stora middagarnas talrika gäster. Men då vi nu sysselsätta oss med den enklare bostaden, där gästernas antal vanligen hålles inom trefnadens ej allt för vida gränser, så kunna vi lämna de långa teleskop-borden åt deras värde. Behaget af ett långsträckt middagsbord torde för öfrigt vara ganska tvifvelaktigt. De gamla runda borden, som ännu voro i bruk i vår barndom, hade mycket som talade för dem, både från ändamålsenlighetens och trefnadens synpunkt, och ännu bättre är ett kvadratiskt bord, där hvarje gäst har sin sida för sig, för att ej tala om ett så stort att tre kunna sitta vid hvarje sida — en anordning som, där den kan ske, är den måhända mest lyckade af alla slags »middags-placeringar».

Salsstolar äro nu för tiden i regeln

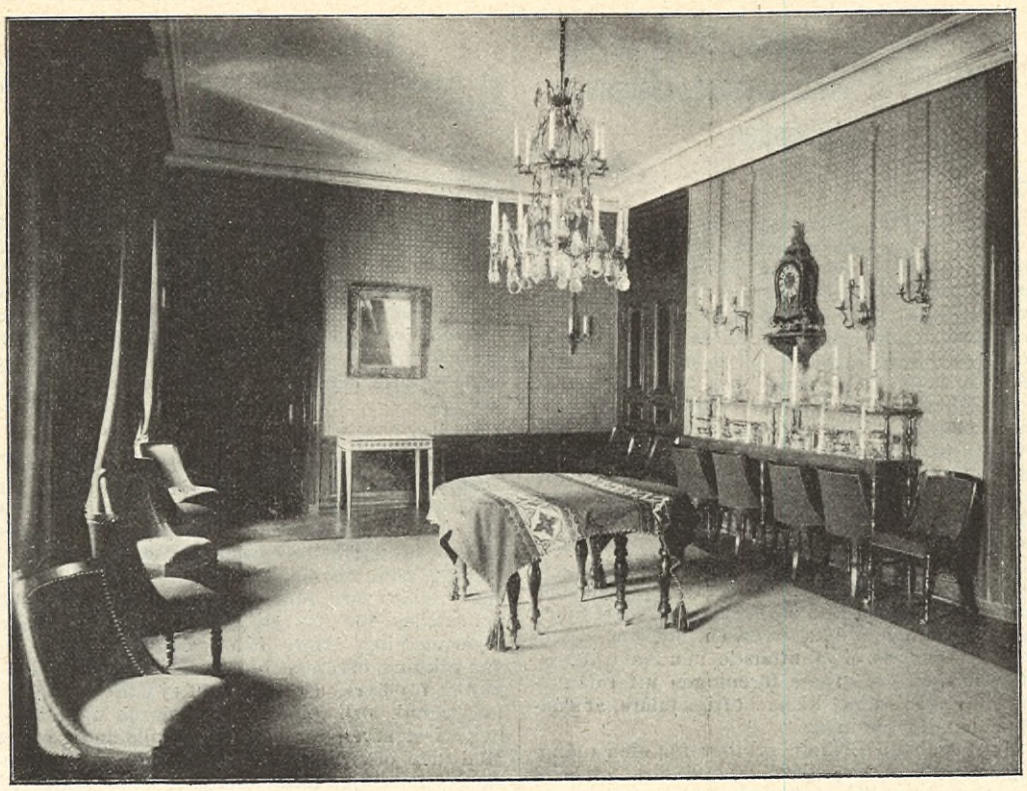

Praktiskt anordnad matsal.

ganska obekväma möbler; visserligen fordrar ju »bordsskicket» att man sitter »rak i ryggen», en fordran, som vi nog litet hvar minnas att vi fått inplantad i oss från våra späda år, men det tyckes dock som om en tillräcklig sådan rakhet skulle kunna ernås, utan att våra stolar framtvinga den med sina ryggstöds omutligt stela former. Jag har redan omnämt den s. k. Vålastolen, såsom den i vår tid var allmännaste typen för enklare salsstol. Sin stora popularitet torde den ha vunnit genom sin prisbillighet, knappast genom sin bekvämlighet eller skönhet, egenskaper som den nästan helt och hållet saknar. Dessa egenskaper borde dock kunna förenas med prisbillighet, och förra årets utställning visade, att äfven det stolsnickrande Våla lärt sig nyare och bättre former. En god salsstol bör ej med ett högt eller för bredt ryggstöd lägga hinder i vägen för »serveringen»; den bör vara så pass bekväm, att den tillåter en något ledigare ställning, åtminstone under samtalen mellan rätterna och vid desserten. Dess »klädsel» får dock ej vara yppig som salongsstolens, skinn är sedan gammalt och alltjämt den mest omtyckta beklädnaden, rottingflätning är alltid praktisk och kan äfven vara synnerligen prydlig, men en sits bestående af en slät, oklädd skifva är kanske mindre lämplig, då den gärna »smakar trä», en smak, som ej hör till en god middag.

Till det obligatoriska salsgarnityret höra också två »spelbord». Deras »raison d'être» i salen är väl egentligen att de såsom fällbord kunna begagnas till serverings- och smörgåsbord och annars stå hopslagna vid väggen. Såsom serveringsbord äro dock de gamla »servanterna» med sina hyllor mera användbara. Och hvad smörgåsbordet beträffar, börjar ju denna präktiga gamla institution att trängas undan af den ogemytliga smörgåsbrickan, jag tror dock att den har för fast fot i vårt folklynne för att någonsin kunna helt och hållet försvinna.

Ett mindre bord bör dock alltid finnas i en sal, äfven om den endast begagnas till matsal. Ett bord på hvilket »frukostrispen» kan framdukas och kaffet drickas, vare sig vid elfvatiden eller efter middagen, och kring hvilket man kan samlas till teet om aftnarna, för att ej tala om glaset vid festliga tillfällen. I alla dessa fall är det stora salsbordet vanligen för stort, och ingenting kan vara otrefligare och simplare än en frukost eller »tesupé», framsatt på ena ändan af det för öfrigt icke dukade bordet.

En möbel, som icke tillhör den vanliga salsuppsättningen och dock ej borde fattas i någon sal, är en soffa. Den gamla »högbänken» med plats för två eller flere personer tillhörde våra förfäders »salsgarnityr» och var den hedersplats, där förnäme eller ansedda gäster skulle sitta. I våra dagar ser man stundom denna gamla sed upptagen och högsätet i salen är en möbel af högst dekorativ verkan. Jag känner ett hem, där den fornnordiska inredningen har genomförts ännu längre och där det långsträckta salsbordet omgifves af bänkar, svenska väfnader pryda fönster och dörrar och en af konstnärshand målad fris med nordiskt ämne sträcker sig rummet rundt.

Detta är emellertid en anordning, som ej hvar och en kan åstadkomma och ej heller vill, om han kunde.

En modern sal, som skall vara treflig, bör dock hafva en soffa, ej svällande som salongens divan, men dock bekväm och tillräckligt djup; de gamla »skinnsofforna» från våra föräldrars hem voro goda typer för en sådan möbel.

Ett annat föremål, som förr nästan »hörde till» en sal, var gungstolen. Ännu finnes den kvar i gamla hem, men denna kuriösa pjes, med sina stora trämedar och klumpiga former, hör väl snart till det förgångna, en dess senare utveckling i form af wienerstol — en vacker och elegant form — är äfven den rätt sällsynt i det nutida hemmet.

* * *

Det synes som om möblernas placering i en modern sal vore lika reglementerad som deras antal och beskaffenhet. I en salong eller ett hvardagsrum kan man få se rätt olika anordningar, men i en sal är åtminstone en grupp alltid den samma: det stora bordet midt på golfvet omgifvet af ett antal under detsamma inskjutna stolar.

Det är väl egentligen matbordets stora dimensioner i våra dagar, som nödvändiggör dess placerande i rummets midt, där det ju annars tager största möjliga utrymme, så att i många af våra moderna salar knappt mer än en smal gång lämnas kvar rundtomkring. Ett måttligt stort bord, ställdt framför en soffa eller bänk vid väggen, ger icke blott hela rummet ett större eller rymligare utseende, utan förlänar det en ledighet och ett pittoreskt behag, som är af mycket god verkan. Jag minns särskildt tvänne så anordnade salar, som kunna tjäna till mönster: den ena var hos

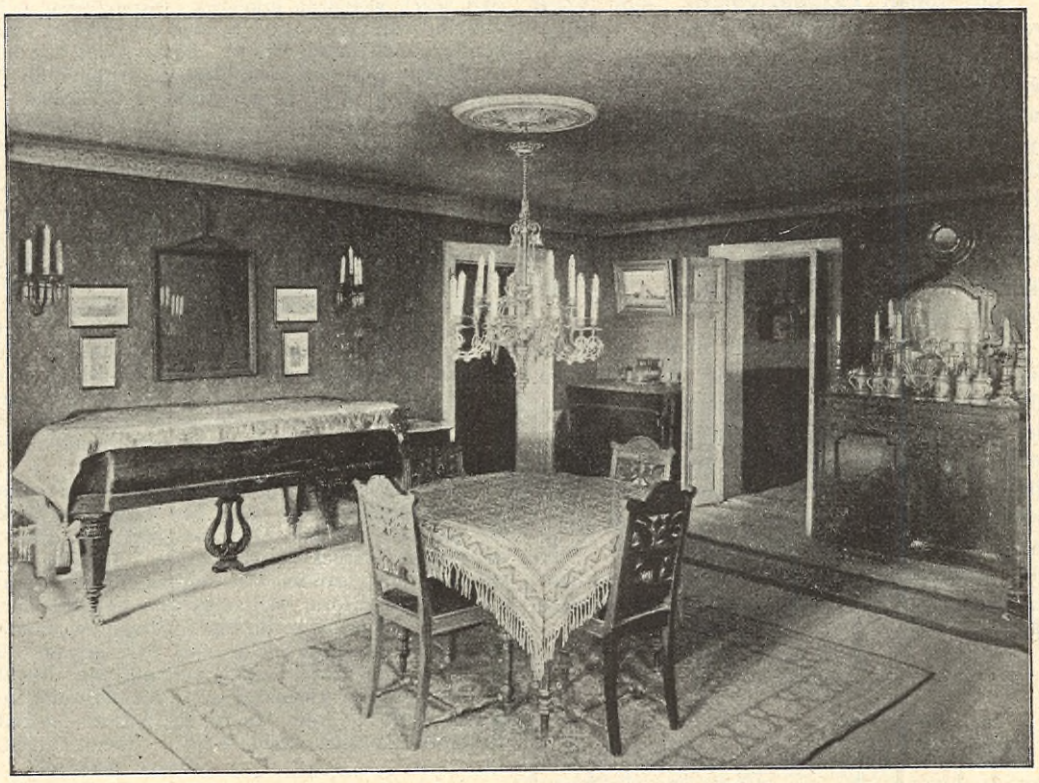

Typisk svensk sal.

William Morris, den store engelske ord- och formkonstnären, där middagsbordet stod framför ett säte utmed själfva fönstervägg-gen, som på engelskt sätt intogs af ett enda väldigt fönster; den andra är hos en af våra egna, mest omtalade arkitekter, där bordet vinkelrätt utgår från det mot ena väggen placerade högsätet, värdinnans plats.

För en liten sal är detta arrangemang särskildt att rekommendera; är rummet stort, kan ett dylikt bord framför soffan få plats jämte det stora matbordet midt på golfvet.

Buffeten eller skänken, i allmänhet en skrymmande möbel, får gifvetvis sin plats å rummets bredaste vägg — att sätta den på sned öfver ett hörn har visst ej ännu fallit in ens den mest »pittoreskt» sinnade rumsdekoratör. En anordning, som alltid utgör en svårighet vid en sals möblering, är stolarnas placering. Hufvudsakligen afsedda att begagnas vid måltiderna, stå de eljes uppradade kring väggarna och, då de sättas fram omkring bordet — särdeles då bordssällskapet är talrikt — lämna de väggarna i ett tomt och omöbleradt skick, som verkar föga trefligt. Det bästa sättet härvidlag vore att hafva det i hvardagslag behöfliga antalet stolar alltid stående omkring bordet och att vid de stora festerna ha tillgång till extra dylika, så att salens ensemble ej då behöfde rubbas.

Hvad salens dekorering i öfrigt beträffar, så lämnar den — med den något allvarliga prägel vår tid gärna vill ge den — ett godt tillfälle till användande af de gamla svenska konstväfnaderna, som nu så allmänt begagnas och äfven utföras i våra hem. För de många olika variationerna af »ekmöbler» passa dessa förträffligt både som klädsel och som gardiner och draperier, och mången väfvande husfru, isynnerhet på landet, visar med berättigad stolthet på den hemväfda prakten i sin sal. Äfven här kan man dock gå för långt, och en af mina vänner, som satt upp sin samling af gamla skånska »åkedynor» liksom taflor på väggarna, har kanske låtit sina sydsvenska sympatier få öfvertaget öfver sin goda smak.

En annan väggdekoration, som länge nog varit på modet för salen, är tallriksdekoreringen. Till denna skall jag återkomma på tal om de stora våningarnas matsalar; jag vill nu blott uttrycka min sympati med den lille fattige gossen, som, då han hemkommit från ett besök hos sina rika släktingar, berättas ha sagt, att hans egna föräldrar ändå hade det bättre, emedan de kunde sätta in sitt porslin i en skänk och inte behöfde hänga upp det kring väggarna.

Huru ett dukadt bord skall upplysas är i våra dagar en modesak, vexlande som alla dylika. Här är ej platsen att tala om de mer eller mindre fantastiska utvägar, som uppfinningsrika hufvuden hittat på för att göra det ena middagsbordet originellare än det andra; det på samma gång mest praktiska och behagligaste är ändå alltid ett starkt och samladt ljus uppifrån en taklampa eller krona med skärmar öfver ljusen.

Det är människornas enda fullkomlighet, om de kunna lära sig, att de äro ofullkomliga. *Hieronymus.*

Bref från en svensk delegerad vid K. F. U. K.:s världskonferens i London.

(Forts.)

Torsdagsafton hade konferensens medlemmar den stora äran att vara inbjudna till Lord Mayorn och hans fru i Mansion House. Den förre var iklädd sin ämbetsskrud och mottog oss i »the entrance hall», där vi alla presenterades för honom och hans familj på så sätt, att vi framräckte vårt bjudningskort till en af de uppvaktande, som sade vårt namn och nationalitet, då Lord Mayorn och han fru togo oss i handen. Så defilerade vi en och en. Sedan intogs förfriskningar, och man fick bese de praktfulla salarne och salongerna med deras dyrbarasamlingar. Sedan alla inbjudna anländt, tågade Lord Mayorn med familj in i pelarsalen, där vi samlades. Sedan han befriats från sin tunga ämbetsskrud, tog han plats på en estrad, jämte de mest framstående inom K. F. U. K. Lord Mayorn själf presiderade. Han utbringade först ett hjärtligt välkommen till konferensen. »Såsom hufvudet för Londons city» uttalade han sin tillfredsställelse med det arbete föreningen utför därstädes. Han hälsades, liksom öfriga talare, af skallande handklappningar.

Mrs. Isabella Bishop, ryktbar för sina mångåriga resor i alla världsdelar, höll därpå ett med stort intresse afhördt föredrag om »Kristendomen och Kvinnan». Hon gaf oss en upprörande sorglig bild öfver kvinnans ställning i de land, där Jesu Kristi evangelium ej ännu blifvit predikadt, och Lord Mayorn hade rätt, då han vid föredragets slut påpekade, huru mycket *vi* hafva att vara tacksamma för, som lefva under kristendomens inflytande.

De följande talarne voro Archdeacon Sinclair, Lord Overtoun, och Preb. Webb-Peploe. Den sistnämnde uppmanade de delegerade i ett varmt, kristligt föredrag att förblifva i Kristus, om de ville finna verklig kraft och välsignelse i sitt arbete.

På fredag afton afslutades konferensen med anderika föredrag af Mrs. Bamsister och pastor Theodore Monod från Paris.

Följande dagar voro dock konferensens medlemmar tillsammans, dels besågos olika hem och institut för K. F. U. K.-arbetet i London, dels gjordes utfärder till olika platser. Lördags e. m. voro alla delegerade inbjudna till Mr. och Mrs. Evans, Trent Park. Afresan skedde med extratåg från London till en station, där 12—15 vagnar, en del dragna af 4 hästar, hämtade oss. Vi åkte genom den härligaste trakt med böljande åkrar, gröna ängar, där boskapen betade, och små täcka byar, där hvarje hus hade sin lilla trädgård. Trent Park hade en slottslik byggnad af rödt tegel, väggarna inklädda i slingerrosor och vildvin, rummen inredda med all den lyx och komfort man kunde vänta. Som vädret var det härligaste man kunde tänka sig, grupperade vi oss i parken — sedan vi hälsat på värdfolket — eller gjorde vandringar nedåt floden eller genom de härliga drifhusen. Förfriskningar serverades i ett stort tält. Vid sextiden samlades vi under de väldiga ekarna på gräsmattan framme på gården, där Rev. Hopkins höll ett kort föredrag, hvarefter hemfärden anträddes. Vi åkte omkring 25 pers. på hvarje vagn. — Man sökte upp dem man hälst ville vara tillsammans med, och hemfärden gick fortare än man skulle önskat.

På måndagen skedde utfärd till Windsor, ett af de slott, där drottning Victoria älskar att vistas. Både konst och natur hafva där förenat sig att göra platsen tilltalande. En af drottningens döttrar, prinsessan Christina af Schleswig-Holstein, mottog de delegerade och visade mycken vänlighet.

Vi se alla med glädje och tacksamhet tillbaka på världskonferensen. Den har vidgat vår blick för arbetets storhet, den har gifvit oss djupa, oförgätliga intryck af huru alla i sanning äro *ett,* som hafva samma tro, samma mål och samma verk att utföra. Det enda man saknade var, att inga diskussioner angående det gemensamma arbetet förekommo, men man fick genom de »reports» från olika länder, som upplästes, likväl uppslag till nya verksamhetssätt. Nästa världskonferens skall äga rum om tre år, och en önskan uttalades att detta kunde ske i — Skandinavien.

Svensk delegerad.

En skrifvelse

af följande lydelse kom oss här om dagen tillhanda:

»Herr Redaktör!

Då Ni nu tyckes alldeles frångå Eder förut i »Idun» yttrade afsikt att ej använda öfversättningar till romanbiblioteket, är det ledsamt att valet fallit på ett arbete, som för en tid sedan stod att läsa i »Sydsvenska Dagbladet» såsom följetong och således är kändt af en stor del af Edra prenumeranter. Säkerligen kunde de rikliga prenumerationsafgifterna räcka till att lite oftare servera läsekretsen originalberättelser, isynnerhet som ju »Iduns» innehåll till stor del erhålles gratis, efter hvad som synes af breflådans innehåll. *H. A.*»

Härtill bedja vi få svara:

I) att det är och alltid varit vår sträfvan att i »Iduns romanbibliotek» bjuda vår läsekrets värdefulla och *förut på svenska icke publicerade* arbeten, men att vi däremot aldrig förbundit oss att *uteslutande* bjuda på originalarbeten. Den upplysning, som nu lämnas oss, att »Familjen Braccio» redan varit införd i en sydsvensk tidning, är således för oss en lika stor som oangenäm öfverraskning. Herr *Ernst Lundquist,* som för vår räkning öfversatt boken, trodde sig bestämdt kunna försäkra, att den förut ej varit i vårt land publicerad, och blir den nu gjorda upptäckten helt visst äfven för honom en fullständig nyhet. Med den ofantliga konsumtion i öfversättningsväg, som följetongsbehofven i vårt lands till hundratal uppgående tidningar och tidskrifter år ut och år in betinga, är det dock tyvärr snart sagdt ogörligt att alltid med full trygghet undvika en kollision sådan som den nu inträffade.

II) att då emellertid denna beklagliga kollision endast för ett försvinnande fåtal af vår stora publik (dem, som förut läst följetongen i Sydsv. Dagb'.) innebär någon olägenhet, men följetongens afbrytande nu helt visst för vida kretsar skulle medföra missräkning, vi nu ej hafva annat val än att låta den redan påbörjade följetongen fortgå.

III) att — hvad angår insinuationen, det vi endast allt för sällan skulle bjuda *original* arbeten i vårt romanbibliotek — vi finna den minst sagdt oberättigad. Af de 15 arbeten, som ingått i »Iduns romanbibliotek», sedan det år 1893 begynte, ha ej mindre än 10 utgjorts af för oss direkt författade och med höga pris och honorar belönade originalarbeten af namn sådana som Elin Ameen, Ave (Eva Wigström), Sigrid Elmblad, Frans Hedberg, Vilma Lindhé, Mathilda Lönnberg, Johannes Sundblad, Mathilda Roos m. fl., 1 af den norske författaren Berndt Lies, af oss med svensk originalrätt inköpta, berättelse Justus Hjälm, och endast 4 af utomskandinaviska öfversättningar. Att vi just nu ansågo oss böra omväxla med en god öfversättning bör förefalla särskildt förklarligt inför det nära förestående afgörandet af vår pågående stora romanpristäfling, hvilken torde tillföra vårt romanbibliotek mer än ett framstående svenskt originalarbete.

IV) att vi slutligen omöjligt kunna utgrunda, hur brefskrifvaren af vår »Breflåda» kunnat draga den slutsatsen, att en stor del af i Idun publicerade bidrag skulle vara *gratis*arbete. Skulle det möjligen vara den omständigheten, att vi hvarje vecka där nödgas afvisa större eller mindre mängder af underhaltigt eller medelmåttigt dilettantkram?! Det tyckes oss snarare som om detta borde bevisa motsatsen. Och det verkliga förhållandet är, att de rader torde vara lätt räknade som genom en hel årgång af Idun *ej* äro honorerade, då till och med den obetydligaste »insändare» under rubriken »Från Iduns läsekrets» i allmänhet väl förstår att låta sig ersättas för sin författarmöda, så att det säkerligen icke torde finnas någon svensk tidskrift, hvilken för skönliterära bidrag offrar så stora årliga summor som just Idun.

Stockholm den 15 juli 1898.

Red. af Idun.

"Mödrar emellan".

Prisfördelningen mellan de insända uppsatserna i denna fråga är nu afgjord så, att de utfästa 50 kronorna lika fördelas emellan »Mirran» (n:r II), och »Anna» (n:r XXIV), och behagade nu pristagarne snarast gifva sig tillkänna för redaktionen.

UR NOTISBOKEN.

Vårt konungapars sommarhvila. Konungen och drottningen jämte uppvaktningar lämnade i måndags afton klockan 8,35 med extra bantåg hufvudstaden. Vid Laxå station delades tåget, då konungen fortsatte färden till Göteborg och drottningen till Norge.

*

Utmärkelse åt kvinna. Öfverlärarinnan vid Tekniska skolan i Stockholm *Eleonora Wilhelmina Amalia Brandt* har i anseende till sin långvariga, nitiska och förtjänstfulla verksamhet vid nämnda skola tilldelats medaljen i guld af femte storleken med inskrift »Illis quorum meruere labores» att i högblått band med gula kanter bäras på bröstet. Idun skall redan i nästa vecka ha nöjet meddela fröken Brandts porträtt och en skildring af hennes förtjänstfulla lifsgärning.

*

I sitt 80:e år ingick i tisdags förra operasångerskan fröken *Wilhelmina Fundin*, bosatt här i hufvudstaden, och hvars namn oförgätligt är förbundet med minnet af vår första lyriska scens största glansperiod, med andra ord af Jenny Linds dagar. Fröken Fundin, som vid Operan utfört en mängd större partier: Adalgisa (vid Jenny Linds sida som Norma), Nattens drottning, Anna i »Hvita frun», Isabella i »Robert», Katarina i »Kronjuvelerna», Leonora i »Stradella» m. fl., afträdde redan 1871, som lady Pamela i »Fra Diavolo», från den scen, där hon i 40 år med heder fyllt sin plats. Äfven till denna lifsbild hoppas vi snarast utförligare få återkomma.

*

Kristina Nilsson döptes här om dagen på Gårdsby af biskop Lindström, d. v. s. det var den lilla Kristina Nilsson, en brorsonsdotter till den världsberömda sångerskan och dotter till häradshöfding Johannes Nilsson och hans maka, f. Schander. Grefvinnan Casa-Miranda stod fadder åt den lilla.

"Familjemeddelanden".

Under rubriken »Familjemeddelanden» ha vi anslagit en bestämd plats på andra sidan i vår annonsbilaga för s. k. legala annonser och för dem fastställt ett pris, som rätt mycket understiger vårt annars beräknade annonspris, eller ***för födelse-, förlofnings- och vigselannons kr. 1: 50*** *samt* ***för dödsannons inom ram kr. 5:*** *— ett pris som måste betraktas som synnerligen moderat, då hänsyn tages till vår upplagas ovanliga storlek och den jämna och utbredda spridning tillkännagifvandet därigenom erhåller.*

Redaktionen af Idun.

Under oket.

För Idun af *Hella*.

Hon satt med händerna slappt nedsjunkna i knäet och stirrade framför sig i den af en enda lampa upplysta salongen. Plötsligt spratt hon till vid den tunna skarpa klangen från pendylen borta på spegelbordet. Hon räknade klockslagen, ty hon kunde i dunklet icke se urtaflan.

Elfva! Hon lade med en suck af trötthet ihop det framför henne på bordet liggande handarbete, hvarmed hon under aftonens lopp då och då gjort ett försök att sysselsätta sig. Men de styng hon i kväll tagit därpå, kunde lätt räknas. Hon reste sig och började gå fram och tillbaka på det mattbelagda golfvet. Slutligen kastade hon sig ned i den i ett hörn af rummet stående gungstolen. Hon tillslöt ögonen och stödde hufvudet tungt mot konsolatören, under det hon i ett nervöst oroligt tempo trampade stolens medar.

Klockan slog tolf. Hon rätade på sig och trädde långsamt fram i lampskenet. Hon måste väl gå till sängs, fastän det var ändå olidligare att ligga och kasta sig af och an i sängen och vänta, vänta — men det skulle endast reta honom, att finna henne uppe, då han kom hem. Hon stod med mörk uppsyn och smärtsamt hopknäppta händer, utan att blifva färdig med att sätta i verket beslutet att släcka lampan och gå och lägga sig. Huru förgrämdt var icke uttrycket i detta bleka anlete, huru trött var icke hållningen på detta ännu ungdomliga hufvud, som förr burits så käckt och stolt!

Slutligen släckte hon lampan och gick in i sängkammaren. Det var varmt därinne. Hon tyckte sig redan i inbillningen känna den motbjudande blandning af tobaksdoft och punschångor, som hennes man brukade medföra, och gick bort och öppnade fönstret och lät sin heta panna svalkas af den friska nattluften. Då rummet blifvit afkyldt, stängde hon fönstret och började långsamt kläda af sig.

Då hon lagt sig, föllo hennes ögon på de på nattduksbordet liggande bönböckerna. Hon sköt dem åt sidan. I afton förmådde hon icke att läsa, och hon mindes icke den dag hon kunnat läsa sitt hjärta till ro.

Hon släckte ljuset och stirrade med heta ögon ut i mörkret.

Första gryningen till den kulna marsmorgonen fann henne ånyo uppe.

Icke en blund hade under natten kommit i hennes ögon. Då mannen ett par timmar efter midnatt hemkommit, hade hon låtsat sofva; sedan hade hon legat stilla och orörlig, bunden af en oklar och obehöflig fruktan att störa stillheten. Men slutligen blef henne oron öfvermäktig, ressortmadrassen och de mjuka hufvudkuddarne, som gåfvo vika för minsta rörelse, skänkte ingen hvila, luften kändes kvalmig, och hon steg upp, klädde sig tyst och smög sig ut i angränsande rum. Hon drog ett par befriande andetag. Kylan i våningen föreföll henne behaglig och vederkvickande; men efter en stund blef den henne dock för skarp. Hon svepte en sjal omkring sig och vandrade fram och tillbaka genom rummen, medan hon försökte bringa sina grubblerier till klarhet.

Ett hade hon åtminstone fått klart för sig, nämligen att hon icke längre ville underkasta sig detta lif. Hon hade icke längre den minsta förhoppning om att det skulle kunna gestalta sig till något bättre. Hemmets lycka var sköflad. Hvarför skulle hon då längre prisgifva sig åt oro och förödmjukelse. Hennes gosse skulle fara bättre af att växa upp, utan att behöfva hafva faderns oordentliga lefverne för ögonen. Och hon själf skulle, om hon sluppe undan den moraliska förnedring, hvarunder hon lefde, blifva en mera värdig människa, en bättre uppfostrarinna för sin son. Hon kände det nu icke allenast såsom sin rätt, utan äfven såsom sin plikt att undandraga sig ett äktenskap, som hon fann depraverande, och för sig och sitt barn söka en renare luft att lefva i, än hvad detta hem erbjöd dem.

Efter en stunds orolig vandring satte hon sig på en soffa. Det låg något af lugnet efter ett fattadt beslut lägradt öfver hennes panna och kring den tätt slutna munnen, när hon nu, med sina i knäet hvilande, hårdt sammanknäppta händer stirrade ut i den gråa gryningen, medan tafla efter tafla från hennes äktenskapliga lif framträdde för hennes inre syn.

Hon såg sig själf, den unga, hängifna brud, hvilken efter en kort förlofning, barnslig och oerfaren, i blindt förtroende till framtiden och lyckan, drog in i sin, i själfva verket för henne så godt som okände, makes hus. En kort tid af lycka och berusning. Därefter följde för henne ett långsamt uppvaknande, hvarunder hon såg sin make, vacklande mellan kärleken till henne och till gamla vanors lockelser, småningom allt mera dragas in under de senares välde. Så framträdde en tafla i starkt kontrasterande, slitande färger: en ung hustru, som med mellanstunder af ljusa förhoppningar om moderslycka, med en växande förfäran i hjärtat ser sin lycka som maka allt mera hotad. — Vidare såg hon en ung moder, som med brutna krafter under långa månader var bunden vid hvilstolen. Oftast satt hon där, lämnad åt sig själf. De stunder, maken ägnade henne, voro blott korta, och hans vänlighet och flyktiga smekningar förmådde icke förtaga den bittra bottensats af malört, hvarmed modersglädjens ljufva dryck blifvit bemängd genom känslan af att vara en icke längre älskad och tilldragande hustru. Sedan kom en tid, då de återvunna krafterna tillät henne att med febril ifver taga del i det sällskapslif, hvilket allt mera fängslat honom. Hon hoppades att genom att söka gå upp i det lif, han förde, draga honom till sig. Men långt ifrån att hon kände sig mindre försummad, blef hennes kval endast ännu mera stegradt. Hon plågades af att se hans älskvärdhet och glädtighet växa i kapp med förbrukningen af drufvans safter, och hon kände sig djupt sårad af de frivolt kurtisanta manér, han antog gentemot andra kvinnor. — — Så följde taflor i allt mörkare kolorit, där svartsjuka och en försmådd kärlek utgjorde hufvudmotiven. Därefter började färgerna gå nästan endast i grått. Den för hårdt spända strängen i bågen började slappna. Hon blef likgiltig, drog sig undan sällskapslifvet af motvilja för att exponera den förödmjukelse, hvaraf hon led i känslan af den försummade makans gränslöst skefva ställning.

Och nu? Den unga kvinnan strök sig med handen öfver pannan. Ja nu var hon kommen till den punkt, att hennes kärlek var död. Han var för henne blott den vigde maken, hennes barns fader, och hon endast törstade efter befrielse ur förhållanden, som syntes henne allt mera förnedrande, att undandraga sig förpliktelser, som blifvit henne motbjudande. Det gällde för henne ingenting mindre än att rädda från undergång det af sin personlighet, som hon för människan höll väsentligast och högst. Det gällde att få föra ett värdigt lif, helt olika det, hon som en rucklares hustru måste föra.

Upproret i hennes själ började lägga sig, allt efter som beslutet att skiljas från mannen framträdde klarare och bestämdare. Den fysiska trötthetен lät förnimma sig, och under intrycket af det lugn, som följer efter att hafva kommit till ett fast och orubbligt beslut, gaf hon vika för trötthetен, lutade sig tillbaka i soffhörnet och insomnade genast.

Hon hade sofvit ett par timmar, då ett plötsligt buller från gatan kom henne att spritta upp ur sömnen. Hon satte sig med ens upprätt och undrade för ett ögonblick, huru det kom sig att hon sofvit här. Men hennes tankar reddes strax. Det var ljus dager, och hon hörde att morgonsysslorna var i full gång. Klockan i angränsande rum slog i detsamma nio. Den unga kvinnan reste sig; hon erfor en stark känsla af obehag öfver att städerskan, som naturligtvis sett henne ligga här och sofva, säkerligen däruti funnit en anledning till undran och prat. Lemmarne kändes tunga och domnade, och hon kände sig i hög grad kuslig såväl till kropp som själ.

Det fasta, orubbliga beslut, hvartill hon kommit, innan hon inslumrat, stod plötsligt för henne. Men det föreföll henne nu vida mindre lätt att utföra, och af den dofva ångesten i sitt hjärta förstod hon, att hon skulle behöfva utstå ännu flere strider med plikten och sig själf, innan hon skulle ha mod att utföra detta beslut.

Hon stod en lång stund försjunken i tankar, men småningom fingo hennes slappa drag en bestämdare prägel, och hennes ögon fingo ett uttryck af stränghet och fast viljestyrka. Ja, hon skulle icke längre uthärda detta lif, hon skulle resa sig däremot, nu medan det ännu var tid, innan hennes ande blifvit förslöad, hennes kraft tillintetgjord.

En munter barnröst trängde i detsamma till hennes öron. Hon kastade af sig den stora sjalen och skyndade in i barnkammaren till sin lille gosse. Han satt på golfvet och roade sig med sina brädlappar, men vid hennes inträde stultade han med osäkra små barnasteg genast emot henne och ropade i belåten ton: mamma! mamma!

Hon lyfte upp den lille, slöt honom med ovanlig häftighet intill sig och kysste honom.

»Lille Ivan, mitt söta lilla barn, du tycker riktigt mycket om din mamma, tror jag?» Hon tryckte sin bleka kind mot hans rosiga och fylliga anlete med en känsla af mildt välhehag.

Men lille Ivan, som från sin mammas arm fått en öfverblick af gatan, fick i ett nu uppmärksamheten riktad på en förbigående herre och ropade med samma förtjusta röst som nyss sitt mamma, mamma! — »Pappa! Pappa!»

Pappa sof ännu alltjämt i godan ro, det visste den unga modern, men hon betogs af en djup förstämning, då hon hörde, huru den lille omedvetet i sina tankar liksom skipat rättvisa mellan sina föräldrar. Hon hade tyckt sig hafva rätt till lejonparten af gossens ömhet.

Hon suckade, i det hon satte sig ned. Så skulle det naturligtvis komma att blifva. Gossen måste dela på sina känslor mellan dem båda. Och äfven om fadern var helt ljum i sina känslor för detta barn — åtminstone jämfördt med hvad hon, modern, kände för det —, så måste hon medgifva honom rätt till anpart i barnets hjärta, till talan vid dess uppfostran.

Den lille gossen gled ned från moderns knä för att återvända till sina brädlappar, ty han slöt instinktmessigt af den tankfulla uppsyn hon i en hast fått, att detta skulle blifva nöjsammare. Och modern ägnade honom icke längre någon uppmärksamhet, ty den lilla scenen hade i all sin obetydlighet bringat ett af ämnena till framtidens svåraste konflikter i skarp belysning.

Hon satt länge försjunken i dessa dystra grubblerier, under det att hon med förströdd blick följde sin lille gosses lek. Slutligen reste hon sig med föresats att stålsätta sig mot dylika farhågor och att afskaka detta missmod, som annars skulle kunna i grund ruinera den smula energi, hon ännu ägde i behåll. Hon böjde sig ned och kysste lille Ivan, hvarpå hon gick ut i salongen.

Hennes blick föll på morgontidningarna och ett par bref, som nyss ankommit. Hon granskade likgiltigt utanskrifterna. Det ena brefvet var till henne. Moster Amelies stil. Det var länge sedan hon låtit höra af sig. Men den unga frun var just ej i humör att finna intresse för någonting, och hon bröt helt likgiltigt sitt bref. Allt eftersom läsningen fortskred, syntes dock brefvet taga hennes uppmärksamhet i anspråk, och när hon slutat det, satt hon länge med hufvudet lutadt i handen, tyst och tankfull.

»Ett besynnerligt sammanträffande att detta bref just i dag skulle anlända,» mumlade hon efter en stund och genomögnade ånyo de rader, som gjort henne så tankfull.

»— — — Stackars Annie, hon syntes ha ganska tunga dagar. Barnen visa henne ej den tacksamhet och det undseende, hon hade rätt att vänta; det förefaller mig nästan, som om de vore rätt kallsinniga emot henne. Hon har dock ägnat dem hela sitt lif, alla sina omsorger. Men så underligt det än kan tyckas, förefaller det nästan, som omfattade de med större ömhet denne lättsinnige, försumlige fader än den, åtminstone som moder, så uppoffrande och plikttrogna Annie. Nu har Lilly under flera månader vårdat fadern, som väl näppeligen kommer att resa sig från sitt sjukläger. Jag tror det är denna dotterns ömhet om fadern, som, tillika med öfvertygelsen att känna sig oförstådd af barnen, sargar Annies hjärta. Och huru skulle de också kunna fatta, hvad hon haft att utstå! Hon uppfyllde nog samvetsgrant sin plikt att icke draga deras hjärtan från fadern och lärde dem att bära aktning för honom. Själf stödde hon sig på sin allt uppoffrande kärlek till dem! Men stackars Annie! Hennes många pröfningar och den svåra och ömtåliga ställningen som fränskild hustru hafva under årens lopp gjort henne misstrogen och bitter. Troligen anse barnen henne hafva varit för litet öfverseende med fadern. Hvad minnas de af den kränkta, till jorden tryckta Annie! Emellertid blir Annie alltmera kall och oåtkomlig, alltmera ensam och sluten inom sig själf. För visso skulle hon i denna stund varit mindre öfvergifven och olycklig, om hon böjt sig under det tunga ok, som blifvit henne pålagdt; ty de konflikter en fränskild hustru kan råka ut för äro förskräckliga — — — — — —»

Hade moster Amelie någon dold mening med detta bref? — Nej det var omöjligt. Men eget var det, att denna varnande röst skulle nå henne just i dag. Det var ju hennes eget tvifvel, hennes egna dunkla farhågor, som i dessa ord blifvit formulerade. — Att böja sig under det ok, man blifvit pålagd — ja, det var ingen lätt sak. Men det var något, som sade henne, att detta dock var den enda väg, på hvilken hon skulle finna frid. Men åter upphof sig i hennes inre en kraftigt fordrande stämma: Har man då icke plikter mot sig själf? Bör man då icke söka att frigöra sig från förhållanden, som draga en ned, som tum för tum komma en att andligen förkrympa. Har man icke full rätt att rycka sig loss ur skam och förnedring och uppsöka en friskare atmosfär, hvarest man får gå sin egen väg, lefva sitt eget lif?

Dörren öppnades Det var barnjungfrun, som bad att få släppa in lille Ivan till frun, medan barnkammaren luftades.

Den unga frun nickade medgifvande, men hon ägnade sin lille gosse föga uppmärksamhet, ty hon fortsatte att rufva öfver det ämne, som upptog hennes sinne. Slutligen sprang lille Ivan fram och lade, för att ådraga sig uppmärksamhet, sitt hufvud i moderns knä. Hon började att sakta stryka hans guldlockiga hår, medan föreställning efter föreställning arbetade sig till klarhet i hennes inre. — Ja, hon kände i detta ögonblick fullt tydligt, att hon endast hade att resignera. Hennes mod och självkänsla skulle aldrig ånyo kunna resa sig, äfven om hon afskakade dessa förnedrande och tryckande band. Hon var icke i besittning af den blinda tro och den själsstyrka, som fordrades för det framgångsrika proklamerandet af dessa människans egoistiska rättigheter, som i vissa ögonblick föreföllo henne så ovedersägliga och så berättigade, men åter i andra icke funno den resonnans i hennes själ, att de kunde förläna henne en öfvertygelse, nog stark och mäktig för att kunna bära och uppehålla henne, om hon toge sitt öde om hand och bröte äktenskapets bojor.

Det var dock, som om tviflets töcken med ens blifvit skingrade, som låge hennes väg nu klart utstakad, en väg på hvilken alla en stolt och förpinad naturs kraf och anspråk finge nedtystas, där det egna jaget skulle förkväfvas, en väg som för visso för henne skulle blifva liktydig med ett den gamla människans dödande. Och i ett nu framträdde för hennes inre syn de yttre konturerna af den nya människa, som det nu för henne skulle gälla att ikläda sig. O! det var en af dessa trista, förpinade kvinnor med fördystradt sinne och kufvad natur. Icke var detta den idealbild af människa, som för henne utgjort en mönstertyp.

Nåväl, hon skulle dock icke undandraga sig den tuktan, hvarmed vår Herre ville böja hennes stolta ande.

Hon hade glömt lille Ivan, som hängde mot hennes knä, men i detta ögonblick väcktes hon af hans ifriga »Sitta knä! Sitta knä!» Hon lyfte upp sin lille son, och i samma ögonblick förnam hon en tydlig öfvertygelse om att den renare luften i en fränskild moders hem dock på barnet verkar fördärfligare än den genom allsköns disharmonier mest tryckande luft i ett för fader och moder gemensamt hem.

Innehållsförteckning:

Augusta Wadsberg (»Ester»); af *Erik Sellin*. — (Med porträtt.) — Toffelregemente; af *Bo*. — Till Erstasystrarna. Af *En svensk kvinna*. — Ett hems möblering; för Idun af *E. G. Folcker*. IV: Salen. — Bref från en svensk delegerad vid K. F. U. K:s världskonferens i London. (Forts.). — En skrifvelse. — »Mödrar emellan». — Ur notisboken. — Under oket; för Idun af *Hella*. — Tidsfördrif.

Tandläkare dr Geo. Forssmans Tandpulver, två slag, **Tandpasta, Tandtinktur** nya präparat för tändernas vård:
finnas å de flesta apoter, i parfymaffärer och hos hrr handlande. Partiförsäljning Sverige hos **Bendix, Josephson & C:o,** *11 Regeringsgatan, Stockholm.*

TIDSFÖRDRIF.

Bidrag mottagas med tacksamhet.

Logogryf.

Du ser mig ej, men känner mig ändå.
Och rädd du blir, när jag dig börjar slå.
Af delar sju jag sammanfogad är,
Rätt satta samman, får du allt det här:

En, hvilkens namn vi nog alla känna.
En nära ättling se'n utaf denna.
Hvad som till lifvets uppehälle hör,
Och hvarförutan hvarje mänska dör.
Hvad den väl kallas, som är rädd och feg.
Hvem som med Noa uti arken steg.
En del af skeppet, som på hafvet går.
Se'n något som ej gam och korp försmår.
Hvad dufvan uti Noas ark väl var.
En signatur som kännes af en hvar.
I hvad få blommorna sin plats ibland?
Hvad skall väl gossen med sitt spö i hand?
Hvad som i Wittenberg på kyrkdörr'n kom.
Hvad engelsmännen tycka mycket om.
En del af björken, som i skogen står.
En stad hvarifrån en nyttg dryck man får.
Ett ord, som till partiklars skara hör.
Hvad är det man till plättar hafva bör?
Hvad är det mången gosses hjärna bryr?
Ett litet ting, som mångens högmod styr.
Säg, i hvad delar Danmark deladt är?
En dikt, som bör oss alla vara kär.

»Mosea».

Dubbel tiargåta.

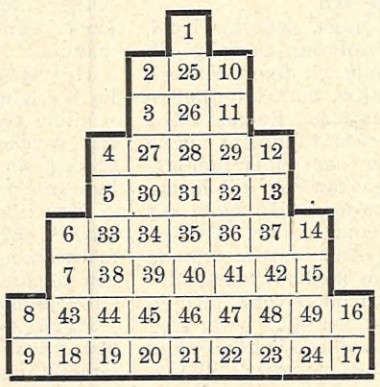

Tag 7 a, 1 b, 2 d, 5 e, 1 f, 5 g, 3 i, 3 j, 1 k, 7 n, 3 o, 8 r, 1 u, 1 ö.

Uppställ och ordna dessa i en figur lik ofvanstående så, att i rutorna 1, 9 och 17 lika bokstäfver infalla, bokstäfverna i de yttre rutorna, lästa i följande ordning: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 — 1, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17 — 9, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 17 bilda tre *lika* ord, och lästa sålunda: 2, 25, 10 — 3, 26, 11 — 4, 27, 28, 29, 12 — 5, 30, 31, 32, 13 — 6, 33, 34, 35, 36, 37, 14 — 7, 38, 39, 40, 41, 42, 15 — 8, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 16 hvar för sig innehålla ett begripligt ord.

Orden beteckna:

1 raden (2—10) Bestraffning.
2 » (3—11) Ihåligt.
3 » (4—12) Bibliskt namn.
4 » (5—13) Järnvägsstation i Värmland.
5 » (6—14) Med klor.
6 » (7—15) Flod i Finland.
7 » (8—16) Svart individ.

E. O. N.

Kvadratuppgift.

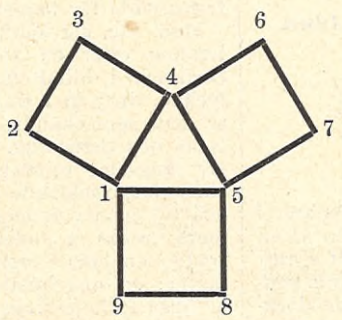

Orden beteckna:

1, 2, 3, 4 = Mansnamn,
5, 4, 6, 7 = Stad i södra Europa,
8, 9, 1, 5 = Naturfenomen.

Är lösningen funnen, bilda de nio bokstäfverna tillsammantagna, rätt ordnade, namnet på ett berg i Europa.

Moster Lisa.

Charad.

Mitt *andra* man finner hos fattiga, rika,
I tusende mönster — ibland de antika.
Ja, mången det pryder med dukagångsnår,
Och grannare blir det ju år efter år.
Mitt *första* beredes af silke och ull,
Och ofta det lyser som riktigt »lull lull».
Man ser det i bundtar så stora och tunga;
Att äga det önska båd' gamla och unga.

Mitt *hela* jämnt funnits i allmogens hus,
Fast modet nu kommit så riktigt »burdus»
Att fruarna fina,
Med döttrarna sina,
Detsamma ska' sköta på tillbörligt sätt
Och sira mitt *första* så smakfullt och nätt.

Moster Emma.

Förvandlingsgåta.

Hand, arm, mina, skalm, aster, lår, talk.

Hvart och ett af ofvanstående sju ord förvandlas till ett nytt ord genom att en bokstaf utbytes mot en annan. De bortfallande bokstäfverna bilda namnet på ett land och de deras plats intagande en stads namn. *b—g.*

Lösningar.

Logogryfen: Stormhake: rek, kort, te, make, ark, ho, eko, stek, hare, Amos, Mars, torsk, Amor, so, komet, harts, skrot, mes, mark, hat, Rosa, Tora, Tea, ros, aster, rost, ras, kam, rot, stake, moster.
Kvadratgåtan: Stad, torr, arla, drag.
Omkastningsproblemet: Spanien—Amerika: 1) Schumla, 2) pilgrim, 3) ansikte, 4) njutbar, 5) Iravadi, 6) estetik, 7) nejlika.
Amfikopen: Sköld, köld, köl, öl, ö.
Förvandlingsgåtan: Nansen: Norrköping, Atlanten, Nikodemus, Sulitelma, enbärsöl, Nikander.